

II

(Nelegislatívne akty)

ODPORÚČANIA

ODPORÚČANIE KOMISIE (EÚ) 2021/402

zo 4. marca 2021

týkajúce sa účinnej aktívnej podpory zamestnanosti po kríze spôsobenej ochorením COVID-19 (EASE)

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 292,

keďže:

- (1) Pandémia ochorenia COVID-19 a výnimočné opatrenia potrebné na obmedzenie šírenia vírusu a ochranu životov spôsobili v Európskej únii veľký a dlhodobý hospodársky šok. V treťom štvrťroku 2020 bol HDP EÚ v porovnaní s tým istým štvrťrokom predchádzajúceho roka nižší takmer o 4,2 %. Od druhého polroka 2020 nastalo výrazné, avšak neúplné oživenie. Očakáva sa, že opätovný nárast infekcií povedie k miernemu poklesu a zotavenie sa oddiali do druhého polroka 2021 ⁽¹⁾.
- (2) Politická reakcia na pandémiu COVID-19 na vnútroštátnej úrovni, ako aj na úrovni EÚ zohrala kľúčovú úlohu pri zmiernení sociálno-ekonomického dosahu pandémie COVID-19. Využívanie režimov skráteného pracovného času a podobných opatrení na udržanie pracovných miest doteraz pomohlo obmedziť nárast nezamestnanosti v pomere k poklesu ekonomickej činnosti. Na úrovni EÚ sa miera nezamestnanosti medzi prvým a tretím štvrťrokom 2020 zvýšila o menej ako jeden percentuálny bod. Politiky ťažili z flexibilného financovania z európskych štrukturálnych a investičných fondov v rámci investičných iniciatív v reakcii na koronavírus (CRII ⁽²⁾) a CRII Plus ⁽³⁾) a z európskeho nástroja dočasnej podpory na zmiernenie rizík nezamestnanosti v núdzovej situácii (SURE) ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Európska komisia (2021): European Economic Forecast – Winter 2021 (Interim) [Európska hospodárska prognóza – zima 2021 (predbežná)]. European Economy, Institutional Paper 144, február 2021.

⁽²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/460 z 30. marca 2020, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1301/2013, (EÚ) č. 1303/2013 a (EÚ) č. 508/2014, pokiaľ ide o osobitné opatrenia na mobilizáciu investícií v systémoch zdravotnej starostlivosti členských štátov a v iných odvetviach ich hospodárstiev v reakcii na výskyt ochorenia COVID-19 (Investičná iniciatíva v reakcii na koronavírus) (Ú. v. EÚ L 99, 31.3.2020, s. 5).

⁽³⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/558 z 23. apríla 2020, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1301/2013 a (EÚ) č. 1303/2013, pokiaľ ide o špecifické opatrenia na zabezpečenie mimoriadnej flexibility pri využívaní európskych štrukturálnych a investičných fondov v reakcii na výskyt ochorenia COVID-19 (Ú. v. EÚ L 130, 24.4.2020, s. 1).

⁽⁴⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2020/672 z 19. mája 2020 o zriadení európskeho nástroja dočasnej podpory na zmiernenie rizík nezamestnanosti v núdzovej situácii (SURE) v dôsledku výskytu ochorenia COVID-19 (Ú. v. EÚ L 159, 20.5.2020, s. 1).

- (3) Pokiaľ ide o budúcnosť, zmeny modelov spotreby vyvolané krízou a dvojaká ekologická a digitálna transformácia, ktorú podporuje Európska zelená dohoda ⁽⁵⁾ a európska digitálna stratégia ⁽⁶⁾, zmenia naše hospodárstvo. Niektoré odvetvia môžu na úplné zotavenie potrebovať určitý čas alebo sa nemusia zotaviť vôbec a podniky sa môžu na konci krízy ocitnúť vo finančných ťažkostiach ⁽⁷⁾. Hoci Európska zelená dohoda je hnacou silou našej stratégie rastu a očakáva sa, že prechod na zelenšiu ekonomiku vytvorí do roku 2050 v celej EÚ až 2 milióny dodatočných pracovných miest ⁽⁸⁾, hrozí, že pracovné miesta v určitých odvetviach a regiónoch budú zrušené. Tento vývoj by mohol viesť v krátkodobom horizonte k nárastu nezamestnanosti, zatiaľ čo vytváranie nových kvalitných pracovných miest môže trvať určitý čas v závislosti od ekonomického výhľadu a dostupnosti kvalifikovanej pracovnej sily. Rastúca nezamestnanosť a zvýšená neaktívita by znamenali stratu zručností, čo by mohlo mať stigmatizujúci účinok na dotknutých jednotlivcov a hospodárstvo ako celok. Bez účinných opatrení na zvyšovanie kvalifikácie a rekvalifikáciu hrozí, že nezamestnanosť sa stane trvalou.
- (4) Je pravdepodobné, že ak nedôjde k primeranej politickej reakcii, najvyššiu cenu zaplatia mladí ľudia. Miera nezamestnanosti mladých ľudí sa v porovnaní so všeobecnou mierou nezamestnanosti medzi prvým a tretím štvrtkom 2020 ⁽⁹⁾ zvýšila trojnásobne. Oneskorený vstup na trh práce by mohol túto generáciu poznačiť na niekoľko rokov.
- (5) Kríza pravdepodobne nepriaznivo ovplyvní aj situáciu na trhu práce, pokiaľ ide o skupiny, ktoré sú znevýhodnené alebo nedostatočne zastúpené na trhu práce, ako sú ženy, starší pracovníci, nízkokvalifikované osoby, osoby so zdravotným postihnutím, osoby žijúce vo vidieckych a vzdialených regiónoch, LGBTIQ osoby, Rómovia a iné etnické alebo rasové menšiny, ktorým osobitne hrozí vylúčenie alebo diskriminácia, ako aj osoby s migrantským pôvodom. Hoci priemerná miera zamestnanosti žien v EÚ je v súčasnosti vyššia ako kedykoľvek predtým, mnohé ženy stále čelia prekážkam, keď chcú vstúpiť na trh práce a udržať sa na ňom, a miera zamestnanosti žien by sa mala zlepšiť ⁽¹⁰⁾.
- (6) Na postupný prechod od núdzových opatrení prijatých v súvislosti s pandémiou k opatreniam potrebným na uľahčenie procesu prerozdelenia pracovnej sily a kapitálu v rámci obnovy je potrebný strategický prístup na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni. EÚ a členské štáty by mali konať spoločne s cieľom podporiť dynamické a inkluzívne oživenie hospodárstva sprevádzané tvorbou veľkého počtu pracovných miest a uľahčiť zelenú a digitálnu transformáciu na európskom trhu práce. Pozornosť by sa mala venovať rizikám postupného ukončenia núdzových opatrení bez toho, aby boli zavedené účinné nové politiky na podporu pracovníkov a podnikov počas oživenia.
- (7) Na podporu zmien postavenia na trhu práce v súvislosti s oživením a dvojakou transformáciou je potrebný ucelený súbor aktívnych politík trhu práce, ktorý pozostáva z dočasných stimulov na prijímanie do zamestnania a na zmenu pracovného miesta, politík v oblasti zručností a lepších služieb zamestnanosti (ďalej len „účinná aktívna podpora zamestnanosti“ alebo opatrenia EASE) s plným využitím dostupných finančných prostriedkov EÚ na tento účel.
- (8) Včasná a dobre navrhnutá podpora zamestnanosti môže byť prínosom pre pracovníkov a podniky, ako aj pre hospodárstvo a spoločnosť ako celok. Ak sú pracovníci v ekonomických odvetviach zasiahnutých krízou včas a aktívne podporovaní, je pravdepodobnejšie, že si nájdu kvalitné pracovné miesta v rozvíjajúcich sa odvetviach, ako sú zelené a digitálne odvetvia, alebo v odvetviach s inovačnými obchodnými modelmi, ale aj v sociálnom hospodárstve a v odvetviach, v ktorých chýba kvalifikovaná pracovná sila, ako sú odvetvia zdravotníctva a starostlivosti.
- (9) Dočasné stimuly na prijímanie do zamestnania na trhu práce môžu počas počiatočných fáz oživenia účinne podporovať vytváranie kvalitných pracovných miest v kontexte utlmeného hospodárskeho rastu. Mali by byť ciele a navrhnuté tak, aby uľahčovali zmenu pracovného miesta a vytváranie pracovných miest, ktoré by bez týchto stimulov nevznikli. Medzi cieľové skupiny môžu patriť zraniteľné a nedostatočne zastúpené skupiny obyvateľstva vrátane mladých ľudí vstupujúcich na trh práce. Najmä podpora učňovskej prípravy môže účinne

⁽⁵⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov, Európska zelená dohoda, COM(2019) 640 final.

⁽⁶⁾ Európska komisia (2020), stratégia EÚ „Formovanie digitálnej budúcnosti Európy“.

⁽⁷⁾ Podľa analýzy zamestnancov Banky pre medzinárodné zúčtovanie možno očakávať, že nárast bankrotov podnikov sa vo vyspelých ekonomikách do konca roka 2021 výrazne zvýši. Pozri: Banerjee, R. Cornelli, G. a E. Zakrajšek (2020) „The outlook for business bankruptcies“, BIS Bulletin č. 30.

⁽⁸⁾ Európska komisia (2019), „Vývoj v oblasti zamestnanosti a sociálnej situácie v Európe za rok 2019“.

⁽⁹⁾ Medzi prvým a tretím štvrtkom 2020 sa miera nezamestnanosti osôb vo veku od 15 do 24 rokov v EÚ zvýšila o 3 percentuálne body, zatiaľ čo celková miera nezamestnanosti sa zvýšila o 0,8 percentuálneho bodu. Zdroj: Eurostat.

⁽¹⁰⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov, Únia rovnosti: stratégia pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025, COM(2020) 152 final.

rozvíjať zručnosti požadované na trhu práce a pomôcť mladým ľuďom nájsť si zamestnanie. Okrem toho stimuly na zmenu pracovného miesta, ktoré podporujú nových zamestnávateľov, aby prijímali pracovníkov, ktorým hrozí prepustenie, môžu prispieť k zmierneniu týchto zmien a zvýšeniu ponuky zručností v rozvíjajúcich sa odvetviach. Podpora podnikania s osobitným zameraním na mládež, ženy a sociálnych podnikateľov môže užitočne dopĺňať takéto opatrenia vrátane podpory, ktorá im pomôže riešiť niektoré z najväčších výziev MSP, ako sú regulačné povinnosti, oneskorené platby a prístup k financovaniu.

- (10) Z ekonomickej literatúry vyplýva, že stimuly na prijímanie do zamestnania môžu priniesť väčší priemerný nárast zamestnanosti než iné druhy aktívnych politík trhu práce. Spolu s programami odbornej prípravy majú najväčšie strednodobé až dlhodobé účinky, pretože zlepšujú zamestnateľnosť pracovníkov a ich zručnosti. Stimuly na prijímanie do zamestnania a na zmenu pracovného miesta spojené s odbornou prípravou na pracovisku môžu byť účinnejšie pri poskytovaní zručností relevantných pre trh práce než iné formy odbornej prípravy. Riziko, že tieto stimuly by mohli prispieť k pracovným miestam, ktoré by sa vytvorili tak či tak, možno zmierniť prostredníctvom zacielenia, monitorovania ustanovení a požiadaviek na zachovanie zamestnania. Okrem toho je toto riziko nižšie v kontexte krízy, keď je pravdepodobnejšie, že opatrenia týkajúce sa prijímania do zamestnania a rekvalifikácie budú mať pozitívny vplyv ⁽¹¹⁾.
- (11) Príležitosti na zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu zamerané na potreby trhu práce môžu byť prínosom pre všetky firmy a pracovníkov, najmä pre tých, ktorí boli prepustení alebo ktorým hrozí prepustenie v súvislosti s významnými štrukturálnymi zmenami na trhoch práce. Tieto opatrenia by mali byť založené na informovanosti pre relevantnú oblasť zručností a individualizovanom prístupe, čím sa zabezpečí, aby pracovníci mali prístup k individuálnym nárokom na odbornú prípravu. Okrem podpory partnerstiev medzi verejnými a súkromnými subjektmi môžu dôležitú úlohu zohrávať krátke kurzy odbornej prípravy, ktoré sa môžu osvedčiť mikrocertifikátmi.
- (12) Účinné politiky na podporu zmeny pracovného miesta by mali sprevádzať dobre fungujúce služby zamestnanosti s posilnenou inštitucionálnou kapacitou, ktoré sú schopné uchádzačom o zamestnanie poskytovať individualizovanú podporu, a to aj prostredníctvom intenzívnejšieho využívania digitálnych nástrojov.
- (13) Európsky rámec pre kvalitnú a účinnú učňovskú prípravu ⁽¹²⁾ a rámec kvality pre stáže ⁽¹³⁾ poskytujú usmernenia a najlepšie postupy, ktoré sa v súvislosti s oživením stanú ešte dôležitejšími. Pri poskytovaní učňovskej prípravy by sa mali podporovať najmä malé a stredné podniky (MSP), a to prípadne aj prostredníctvom dočasných bonusov za prijatie do zamestnania alebo zníženia nákladov práce.
- (14) Sociálni partneri musia pri obnove našich hospodárstiev k lepšiemu zohrávať kľúčovú úlohu a prostredníctvom dialógu zároveň prispievať k riešeniu dôsledkov pandémie na zamestnanosť a sociálnu situáciu, ako aj výziev spojených s dvojakou transformáciou. Rámec kvality EÚ pre predvídanie zmien a reštrukturalizácie podporuje okrem iného ich zapojenie do reštrukturalizačných operácií, do predvídania zmien a do identifikácie potrieb v oblasti zručností.
- (15) V kontexte reštrukturalizácie podnikov bude rozhodujúce zjednodušenie prerozdelenia pracovnej sily. Smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1023 ⁽¹⁴⁾ sa zabezpečuje, aby životaschopné podniky, ktoré majú finančné ťažkosti, mali prístup k účinným nástrojom včasného varovania a rámcom preventívnej reštrukturalizácie, aby mohli naďalej fungovať. V rámci kvality EÚ pre predvídanie zmien a reštrukturalizácie ⁽¹⁵⁾ sa opisujú osvedčené postupy na predvídanie potrieb v oblasti zručností a odbornej prípravy v procesoch reštrukturalizácie podnikov.

⁽¹¹⁾ „Programy APTP sú zvyčajne mimoriadne úspešné, ak sú účastníci prijatí do programu počas hospodárskeho poklesu a odchádzajú z programu počas obdobia priaznivej hospodárskej situácie.“ Card, D., Kluve, J., a Weber, A. (2018), What works? A meta-analysis of recent active labor market program evaluations [Čo funguje? Metaanalýza hodnotení najnovšieho aktívneho programu trhu práce], *Journal of the European Economic Association*, 16/3, 894-931, s. 34.

⁽¹²⁾ Odporúčanie Rady z 15. marca 2018 týkajúce sa európskeho rámca pre kvalitnú a účinnú učňovskú prípravu (Ú. v. EÚ C 153, 2.5.2018, s. 1).

⁽¹³⁾ Odporúčanie Rady z 10. marca 2014 o rámci kvality pre stáže (Ú. v. EÚ C 88, 27.3.2014, s. 1).

⁽¹⁴⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1023 z 20. júna 2019 o rámcach preventívnej reštrukturalizácie, o oddlžení a diskvalifikácii a o opatreniach na zvýšenie účinnosti reštrukturalizačných, konkurzných a oddlžovacích konaní a o zmene smernice (EÚ) 2017/1132 (smernica o reštrukturalizácii a insolvenčii) (Ú. v. EÚ L 172, 26.6.2019, s. 18).

⁽¹⁵⁾ Oznamenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov „Rámec kvality EÚ pre predvídanie zmien a reštrukturalizácie“, COM(2013) 882 final.

- (16) Cieľom novej priemyselnej stratégie pre Európu ⁽¹⁶⁾ je vybudovať celosvetovo konkurencieschopný, klimaticky neutrálny, čistý, obehový a digitalizovaný európsky priemysel. Táto stratégia sa týka európskych priemyselných ekosystémov, ktoré zahŕňajú všetky subjekty pôsobiace v hodnotovom reťazci: od podnikov po akademickú obec, výskumné subjekty, poskytovateľov služieb a dodávateľov. Identifikácia ekosystémov môže poskytnúť užitočný rámec na mapovanie potrieb v oblasti zručností.
- (17) Podľa Európskeho piliera sociálnych práv má každý právo na podporu zlepšenia vyhliadok na zamestnanie alebo samostatnú zárobkovú činnosť vrátane podpory pri hľadaní zamestnania a odbornej príprave, pričom podmienky zamestnávania by mali spĺňať kritériá kvality ⁽¹⁷⁾.
- (18) Podpora inkluzívnosti si vyžaduje poskytovanie rovnakých príležitostí pri zmenách postavenia na trhu práce bez ohľadu na pohlavie, rasový alebo etnický pôvod, náboženské vyznanie alebo presvedčenie, zdravotné postihnutie, vek alebo sexuálnu orientáciu. Pozornosť by sa mala naďalej zameriavať na dospelých s nízkou kvalifikáciou/úroveňou zručností a osoby s migrantským pôvodom. Podobne by sa nemalo zabudnúť na žiadne oblasti, od veľkých miest po vidiecke, pobrežné alebo vzdialené regióny v celej EÚ vrátane najvzdialenejších regiónov.
- (19) Vzhľadom na osobitné ťažkosti, ktorým čelia mladí ľudia v celej EÚ, bol prijatý balík na podporu zamestnanosti mladých ľudí ⁽¹⁸⁾ s cieľom poskytnúť im odrazový mostík, a prispieť tak k ich stabilnej integrácii na trhu práce. V reakcii na to členské štáty prijali dve odporúčania Rady na posilnenie záruky pre mladých ľudí ⁽¹⁹⁾, ako aj odborného vzdelávania a prípravy ⁽²⁰⁾ a v súčasnosti ich vykonávajú.
- (20) Európsky program v oblasti zručností pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť ⁽²¹⁾ obsahuje komplexný plán, ktorý pomáha rozvíjať lepšie zručnosti a zvyšuje ich počet s cieľom uľahčiť prispôbenie sa meniacemu sa trhu práce. Okrem toho sa v rámci Paktu o zručnostiach ⁽²²⁾ vyzývajú verejné a súkromné organizácie, aby spojili svoje sily a prijali konkrétne opatrenia na zvýšenie zručností a rekvalifikáciu ľudí v Európe.
- (21) Politické balíky opatrení EASE budú v celkovom kontexte udržateľných verejných financií najúčinnnejšie, ak budú podporené správnymi rámcovými podmienkami vrátane moderných inštitúcií trhu práce, odstránenia prekážok brániacich investíciám, vstupu, rastu a odchodu firiem, účinného systému daňových výhod, dobre fungujúcej verejnej správy. Vykonávanie súvisiacich odporúčaní pre jednotlivé krajiny, ktoré prijala Rada v rámci európskeho semestra, je o to dôležitejšie na podporu oživenia hospodárstva a zabezpečenie jeho trvalých účinkov.
- (22) Riešenie výziev na trhu práce v súvislosti s oživením a dvojakou transformáciou si vyžaduje vyčlenenie primeraných zdrojov na financovanie opatrení EASE. Horizontálnou zásadou je, že členské štáty musia zabezpečiť, aby nedochádzalo k dvojitému financovaniu z programov a nástrojov Únie. Takisto musia zabezpečiť, aby tieto podporné opatrenia boli navrhnuté tak, aby v prípade potreby boli v súlade s pravidlami štátnej pomoci.

⁽¹⁶⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov, Nová priemyselná stratégia pre Európu, COM(2020) 102 final.

⁽¹⁷⁾ Rada Európskej únie (2017), Medziinštitucionálne vyhlásenie, ktorým sa schvaľuje Európsky pilier sociálnych práv.

⁽¹⁸⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov, Podpora zamestnanosti mladých ľudí: most k pracovným miestam pre ďalšiu generáciu, COM(2020) 276 final.

⁽¹⁹⁾ Odporúčanie Rady z 30. októbra 2020 o moste k pracovným miestam – posilnení záruky pre mladých ľudí, a ktorým sa nahrádza odporúčanie Rady z 22. apríla 2013 o zavedení záruky pre mladých ľudí 2020/C 372/01 (Ú. v. EÚ C 372, 4.11.2020, s. 1).

⁽²⁰⁾ Odporúčanie Rady z 24. novembra 2020 týkajúce sa odborného vzdelávania a prípravy (OVP) pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť 2020/C 417/01 (Ú. v. EÚ C 417, 2.12.2020, s. 1).

⁽²¹⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov, Európsky program v oblasti zručností pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť, COM(2020) 274 final.

⁽²²⁾ Európska komisia (2020), Pakt o zručnostiach.

- (23) Aktívne opatrenia na trhu práce a opatrenia na zvýšenie kapacít verejných služieb zamestnanosti môžu získať podporu v rámci štrukturálnych fondov, najmä Európskeho sociálneho fondu plus (ESF+) ⁽²³⁾ a Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF) ⁽²⁴⁾, ako aj v rámci Fondu na spravodlivú transformáciu ⁽²⁵⁾, Európskeho fondu na prispôsobenie sa globalizácii (EGF) ⁽²⁶⁾, Pomoci pri obnove v rámci politiky súdržnosti a pri obnove území v Európe (REACT-EU) ⁽²⁷⁾ a pobrexítovskej adaptačnej rezervy ⁽²⁸⁾. Členské štáty môžu využívať aj podporu z Nástroja technickej podpory ⁽²⁹⁾ (TSI) na navrhovanie a vykonávanie reforiem v oblasti zručností a aktívnych politik trhu práce.
- (24) Opatrenia uvedené v tomto odporúčaní na podporu vytvárania pracovných miest a zamestnanosti, najmä tie, ktoré riešia príslušné výzvy identifikované v súvisiacich odporúčaniach pre jednotlivé krajiny, môžu byť podporované z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti ako súčasť ucelených balíkov reforiem a investícií. Opatrenia EASE, ktoré členské štáty navrhujú vo svojich plánoch podpory obnovy a odolnosti, by mali rešpektovať kritériá oprávnenosti a posudzovania stanovené v nariadení, ktorým sa mechanizmus zriaďuje ⁽³⁰⁾. Mechanizmom sa spravidla nemôžu financovať opakujúce sa výdavky s výnimkou riadne odôvodnených prípadov a môžu sa financovať len reformy a investície, ktoré majú trvalý vplyv a vedú k štrukturálnej zmene vo verejnej správe alebo v príslušných politikách. Financovanie v rámci mechanizmu sa poskytne len po kladnom posúdení jednotlivých opatrení navrhnutých členským štátom zo strany Komisie, schválení plánov Radou a uspokojivom splnení súvisiacich míľnikov a cieľov.
- (25) V záveroch Rady o európskom semestri 2021 ⁽³¹⁾ sa členské štáty vyzývajú, aby do svojich plánov podpory obnovy a odolnosti zahrnuli základné reformy a investície v oblasti trhu práce, sociálnej politiky, zdravotnej starostlivosti a vzdelávania a odbornej prípravy. V usmerneniach Komisie pre členské štáty k plánom ⁽³²⁾ sa zdôrazňuje, že by mali byť príležitosťou na presadzovanie silnej politickej reakcie tým, že sa podporí zmena v politikách zamestnanosti, a to od zachovania zamestnania k vytváraniu kvalitných pracovných miest a podpore zmeny pracovného miesta s cieľom uľahčiť a urýchliť štrukturálne zmeny,

PRIJALA TOTO ODPORÚČANIE:

1. Vzhľadom na výzvy na trhu práce vyplývajúce z pandémie COVID-19, od súčasného prechodu od upadajúcich odvetví k ekonomickým činnostiam, ktoré majú vyšší rastový potenciál a vyššiu strategickú hodnotu v kontexte zelenej a digitálnej transformácie, ako aj z demografických zmien, by členské štáty mali podporovať oživenie hospodárstva sprevádzané tvorbou veľkého počtu pracovných miest, podnecovať rozvoj zručností a podporovať ľudí pri prechode na nové kvalitné pracovné miesta v súlade s týmito usmerneniami:

Ucelené balíky politik na podporu zmien na trhu práce

2. Členské štáty by mali vypracovať ucelené balíky politik, v ktorých sa kombinujú dočasné a trvalé opatrenia, s cieľom riešiť výzvy na trhu práce vyvolané pandemiou a uspieť v ekologickej a digitálnej transformácii.

⁽²³⁾ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Európskom sociálnom fonde plus (ESF+), COM(2018) 382 final.

⁽²⁴⁾ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Európskom fonde regionálneho rozvoja a Kohéznom fonde, COM(2018) 372 final.

⁽²⁵⁾ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje Fond na spravodlivú transformáciu, COM(2020) 22 final.

⁽²⁶⁾ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Európskom fonde na prispôsobenie sa globalizácii (EGF), COM(2018) 380 final.

⁽²⁷⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/2221 z 23. decembra 2020, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 1303/2013, pokiaľ ide o dodatočné zdroje a vykonávacie opatrenia na poskytovanie pomoci na podporu obnovy po kríze spojenjej s pandemiou COVID-19 vrátane jej sociálnych dôsledkov a na prípravu zeleného, digitálneho a odolného oživenia hospodárstva (REACT-EU) (Ú. v. EÚ L 437, 28.12.2020, s. 30).

⁽²⁸⁾ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje pobrexítovská adaptačná rezerva, COM(2020) 854 final.

⁽²⁹⁾ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje Nástroj technickej pomoci, COM(2020) 409 final.

⁽³⁰⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17).

⁽³¹⁾ Závery Rady o európskom semestri 2021: zamestnanosť a sociálne aspekty v ročnej stratégii udržateľného rastu na rok 2021.

⁽³²⁾ SWD(2021) 12 final, časť 1/2.

3. Tieto balíky politík by mali pozostávať z nasledujúcich troch zložiek, ktoré sa stanovili v tomto odporúčaní: i) stimuly na prijímanie do zamestnania a na zmenu pracovného miesta a podpora podnikania, ii) príležitosti na zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu a podporné opatrenia a iii) zvýšená podpora zo strany služieb zamestnanosti v súvislosti so zmenou pracovného miesta. Ďalej sa označujú ako opatrenia EASE. Tieto opatrenia by mali najmä:
 - byť doplnené vykonávaním súvisiacich odporúčaní pre jednotlivé krajiny, ktoré prijala Rada v rámci európskeho semestra,
 - vychádzať z mapovania potrieb v oblasti zručností a možných nedostatkov vo všetkých ekonomických odvetviach a regiónoch vrátane priemyselných ekosystémov vymedzených v „Novej priemyselnej stratégii pre Európu“ s cieľom identifikovať tie, ktoré majú najvyšší potenciál na vytváranie kvalitných pracovných miest, a uľahčiť prechod na klimaticky neutrálne a obehové hospodárstvo efektívne využívajúce zdroje v súlade s európskou zelenou dohodou,
 - obsahovať osobitné zameranie na zelenú a digitálnu transformáciu, a to aj na základe výziev a príležitostí identifikovaných v národných energetických a klimatických plánoch, ako aj zameranie na znevýhodnené a nedostatočne zastúpené skupiny na trhu práce, najmä mladých ľudí a ženy.
4. Členské štáty by mali nabádať zamestnávateľov a zástupcov zamestnancov, aby predvídali potreby ľudského kapitálu, a to aj prostredníctvom spoločných záverov, individualizovanej podpory pre zamestnancov a vonkajších partnerstiev s cieľom poskytnúť podporu pracovníkom v súlade s rámcom kvality EU pre predvídanie zmien a reštrukturalizácie.
5. Členské štáty by mali využívať sociálny dialóg a zapojiť sociálnych partnerov do navrhovania, vykonávania a vyhodnocovania politík, ktoré plánujú na riešenie výziev na trhu práce, ktoré priniesla kríza spôsobená ochorením COVID-19.

i. *Stimuly na prijímanie do zamestnania a na zmenu pracovného miesta a podpora podnikania*

6. Členské štáty by mali využívať stimuly na prijímanie do zamestnania a zmenu pracovného miesta na podporu vytvárania kvalitných pracovných miest a zamestnateľnosti pracovníkov, ktoré majú sprevádzať prechod na trhu práce od upadajúcich odvetví k rozvíjajúcim sa odvetviam vrátane ekologických a digitálnych odvetví. Tieto systémy by mali byť cieleňé a časovo obmedzené, pričom podpora by sa mala ukončovať postupne, a mali by obsahovať primerané záruky, aby sa zabezpečilo, že novovytvorené pracovné miesta budú životaschopné a zachovávajú sa aj po ukončení stimulov. Zvyčajne by mali zahŕňať aj silnú zložku odbornej prípravy relevantnej pre trh práce a v prípade potreby zohľadniť regionálny rozmer potrieb na trhu práce.
7. Členské štáty by mali zaviesť alebo posilniť systémy podpory učňovskej prípravy a platených stáží, najmä v mikropodnikoch, malých a stredných podnikoch a v odvetviach, ktoré čelia nedostatku zručností. Tieto systémy by mali zahŕňať silnú zložku odbornej prípravy a mali by podliehať monitorovaniu a hodnoteniu a ponúkať cestu k stabilnej integrácii na trhu práce. Podpora by mala byť prepojená s príslušnými rámcami na podporu kvality pracovných miest, ako je európsky rámec pre kvalitnú a účinnú učňovskú prípravu alebo rámec kvality pre stáže.
8. Členské štáty by mali uľahčiť poskytovanie grantov, úverov a kapitálu na rozbehnutie podnikateľskej činnosti s cieľom podporovať podnikavosť a zároveň zabezpečiť lepší prístup k sociálnej ochrane pre samostatne zárobkovo činné osoby. Opatrenia by mali spájať finančnú a nefinančnú podporu podnikateľov, podnikateľov začínajúcich znova a potenciálnych podnikateľov. Pre osoby pochádzajúce z nedostatočne zastúpených a zraniteľných skupín, ako aj pre sociálne, ekologické a digitálne projekty by sa mala inkluzívnym spôsobom navrhovať cieleňá podpora.

ii. *Príležitosti na zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu a podporné opatrenia*

9. Členské štáty by mali zaviesť komplexné stratégie v oblasti zručností pre jednotlivé ekonomické odvetvia a ekosystémy, ktoré na tento účel podporia spoluprácu medzi podnikmi, sociálnymi partnermi, inštitúciami vzdelávania a odbornej prípravy, verejnými službami zamestnanosti a inými relevantnými zainteresovanými stranami v rámci celých priemyselných ekosystémov a hodnotových reťazcov alebo regiónov v súlade s Paktom o zručnostiach a uľahčia medziodvetvovú a geografickú mobilitu, a to aj s cieľom umožniť zelenú a digitálnu transformáciu.

10. Členské štáty by mali vypracovať aktuálne informácie o trhu práce a zručnostiach, a to aj na regionálnej, cezhraničnej a odvetvovej úrovni s cieľom zapracovať poznatky do učebných osnov vzdelávania a odbornej prípravy a podporovať verejné služby zamestnanosti. Informácie o zručnostiach by mali byť široko dostupné jednotlivcom a príslušným zainteresovaným stranám.
11. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby poskytovanie vzdelávania a odbornej prípravy zodpovedalo potrebám trhu práce. Najmä programy odborného vzdelávania a prípravy (OVP) by mali ponúkať vyváženú kombináciu odborných zručností a kompetencií a vytvárať príležitosti na učenie sa na pracovisku a učňovskú prípravu so zameraním na mladých ľudí. Flexibilný kariérny postup, a to aj starším ľuďom, môžu uľahčiť krátke kurzy, ktoré sú viac zosúladené s potrebami pracujúcich odborníkov.
12. Členské štáty by mali dospelým, bez ohľadu na ich aktuálnu pozíciu na trhu práce, poskytnúť nárok na odbornú prípravu a profesijné poradenstvo so zaručenou kvalitou s cieľom uspokojiť ich budúce profesionálne potreby. Prípadné spojenie takéhoto nároku s plateným voľnom na odbornú prípravu môže maximalizovať ich potenciál.
13. Členské štáty by mali posilniť kapacity na uznávanie a validáciu vzdelávania a skúseností získaných mimo formálneho vzdelávania a odbornej prípravy s cieľom zabezpečiť, aby pracovníci mohli prezentovať svoje zručnosti potenciálnym zamestnávateľom, a tým podporovať efektívne prerozdelenie pracovníkov v súlade s odporúčaním Rady z roku 2012 o potvrdzovaní neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa a jeho hodnotením z roku 2020. V tejto súvislosti môžu mikrocertifikáty uľahčiť prenosnosť a uznávanie vzdelávacích výstupov získaných počas krátkych kurzov alebo vzdelávacích skúseností.

iii. *Zvýšená podpora zo strany služieb zamestnanosti v súvislosti so zmenou pracovného miesta*

14. Členské štáty by mali uchádzačom o zamestnanie poskytovať individualizovanú podporu vrátane poradenstva, usmernenia a mentorstva, validácie zručností, pomoci pri hľadaní pracovného miesta, podpory podnikania a v prípade potreby nasmerovania na sociálne služby. Osobitná pozornosť by sa mala venovať mladým ľuďom, najmä tým, ktorí vstupujú na trh práce, ako aj boju proti rodovému vychýleniu a iným formám diskriminácie.
15. Členské štáty by mali pracovníkom, ktorých sa dotkla reštrukturalizácia podnikov, v úzkej spolupráci s podnikmi ponúknuť podporu pri hľadaní ďalších zručností a pracovnej sily. Takáto podpora by mohla zahŕňať individualizované kariérne dráhy, vybavenie zručnosťami potrebnými na prechod na iné pracovné miesto v rámci tej istej spoločnosti, plány na opätovné zamestnanie alebo externú odbornú prípravu a poradenstvo pri hľadaní nového zamestnania v inej firme, ako aj uľahčenie cezhraničnej mobility a podporu pri uznaní alebo validácii zručností.
16. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby verejné služby zamestnanosti mali potrebné prevádzkové kapacity, aby poskytli už uvedené formy podpory priamo alebo aby k nej prispeli iným spôsobom. Mala by sa podporovať osvetová činnosť verejných služieb zamestnanosti v spolupráci so sociálnymi službami, ktorá by sa mala osobitne zamerať na ťažko dostupných dlhodobo nezamestnaných alebo neaktívnych mladých ľudí.

Možnosti financovania, monitorovanie a podávanie správ

17. Členské štáty by mali vyčleniť primerané zdroje na financovanie opatrení EASE a zároveň zabezpečiť, aby nedošlo k dvojitému financovaniu opatrení podporovaných v rámci programov a nástrojov Únie. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby tieto podporné opatrenia boli navrhnuté tak, aby v relevantnom prípade boli v súlade s pravidlami štátnej pomoci.
18. Členské štáty by mali pri navrhovaní a vykonávaní opatrení EASE v plnej miere využívať podporu dostupnú na úrovni EÚ zo štrukturálnych fondov, najmä z Európskeho sociálneho fondu plus (ESF+) a Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR), z Fondu na spravodlivú transformáciu, Európskeho fondu na prispôbenie sa globalizácii (EGF), Pomoci pri obnove v rámci politiky súdržnosti a pri obnove územia Európy (REACT-EU), pobreitovej adaptačnej rezervy a Nástroja technickej podpory (TSI).

19. Členské štáty by mali zahrnúť opatrenia EASE do plánov podpory obnovy a odolnosti, ako sa predkladajú Komisii na podporu v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. V súlade s podmienkami stanovenými v právnom rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti bude oprávnenosť takýchto opatrení závisieť okrem iného od ich zosúladenia s rozsahom pôsobnosti a cieľmi mechanizmu, od ich príspevku k riešeniu výziev identifikovaných v príslušných odporúčaníach pre jednotlivé krajiny, ktoré prijala Rada v rámci európskeho semestra, a od ich komplementárnosti a koordinácie s inými programami a nástrojmi EÚ s cieľom plne a optimálne využiť dostupnú podporu.
20. Členské štáty by mali opatrenia EASE monitorovať a vyhodnocovať, aby bolo možné vypracovať viac politík a intervencií založených na dôkazoch, zabezpečiť efektívne využívanie zdrojov a pozitívnu návratnosť investícií a prostredníctvom existujúcich rámcov podávať správy o skúsenostiach a pokroku pri podpore zamestnanosti a zmenách pracovných miest.

V Bruseli 4. marca 2021

Za Komisiu
Nicolas SCHMIT
člen Komisie
